

Prvi koraki

po [razglasitvi izrednih podnebnih razmer in dane zaveze](#)

Zato da bo UL ALUO najpozneje do leta 2040 (po možnosti do 2035) postali ogljično nevtralna organizacija (ali še bolje: regenerativna organizacija), se cilji omejujejo na obseg emisij, ki jih kot UL ALUO lahko obvladujemo. Primer tega so ničelne emisije prvega in drugega obsega (s poskusom vpliva na skupno naročanje elektrike na ravni UL) ter emisij zaradi prevozov.

#1

Po razglasitvi izrednih razmer je potrebno izmeriti letne emisije toplogrednih plinov in na podlagi tega določiti izhodiščno stanje. V primeru UL ALUO je potrebno narediti analizo za najmanj zadnja tri leta. Poleg izmer, ki jih lahko naredimo sami na nivoju organizacije, smo naročili tudi izdelavo razširjenega energetskega pregleda stavb (enoti Erjavčeva 23 in Dolenjska cesta 83). Ta vsebuje analizo o rabi energije za preteklo obdobje (5 let) in predlog potencialnih ukrepov.

#2

Na podlagi zbranih podatkov iz točke 1, je potrebno določiti vmesne cilje, ki si jih bomo na UL ALUO zadali doseči do leta 2030. Hkrati si bomo postavili tudi vmesne cilje do koncu mandata vodstvene ekipe (2024).

Cilji morajo odražati prizadevanja za doseg ali preseganje deleža 50-odstotnega zmanjšanja emisij CO₂ do leta 2030. (Pri tem je smiselno slediti ciljem opredeljenih v [poročilih IPCC o globalnem segrevanju](#).) POMEMBNO: Prioriteto ciljev se določi glede na njihovo učinkovitost in preprostost implementacije, hkrati pa se morajo nanašati na zmanjšanje emisij in na vzpostavitev sistema upravljanja z vplivi na podnebje (okolje).

#3

V prvem letu analiz je potrebno določiti tudi organizacijsko mejo: tj. emisije, ki jih je mogoče nadzorovati. Goldsmiths je na primer določila tri različne kategorije emisij: nadzorovane, vplivne in nevplivne.

- *Nadzorovane emisije* so emisije, pri katerih ima organizacija neposreden nadzor. Na primer: poraba energije, prevoz in potovanja, dogodki in gostinstvo (catering), pedagoško (projekti in učni načrti), raziskovalno, strokovno in administrativno delo, razstavljanje, tiskanje, papir, študijsko gradivo ...

- *Emisije, na katere je mogoče vplivati*, so emisije, povezane s fizično nabavo blaga, opreme in naročanja storitev. Organizacija si lahko in mora prizadevati k skrbni nabavi, hkrati pa mora z razpisi skušati vplivati na dobavitelje, da razogljčijo svoje dejavnosti. Namreč, čeprav organizacija nima neposrednega nadzora nad ogljično intenzivnostjo dejavnosti dobaviteljev, lahko na razmere vpliva s pripravo trajnostnih meril za izbiro sodelujočih ponudnikov.
- *Emisije, na katere ni mogoče vplivati*, so npr. emisije, povezane s finančnimi dejavnostmi, kot so zavarovanja, provizije, odškodnine in pravni stroški.

Hkrati se preveri mednarodni standard za izračun CO₂, to je [Greenhouse Gas Protocol](#). Ta omogoča primerljivost in transparentnost poročanja. Pomembno: pri GHG protokolu se emisije razvršča drugače od prej omenjenega primera univerze Goldsmiths.

Na podlagi primerjave obeh protokolov, se bomo na UL ALUO odločili za najustrežnejši protokol določanja organizacijskih mej.

#4

UL ALUO je vključena tudi v KCDM mrežo. KCDM na podlagi [GRI standardov \(Global Reporting Initiative\)](#) – gre za najpogosteje uporabljene standarde trajnostnega poročanja – razvija tako imenovani Trajnostni model KCDM.

#5

Vzporedno z analizo razumevanja stanja na UL ALUO, se pripravlja tudi analizo tujih dobrih praks na drugih univerzah, fakultetah in akademijah po svetu. Z analizo želimo pridobiti vpoglede kaj deluje in kaj so tako imenovane »low-hanging fruit« trajnostni koraki.

#6

Na podlagi vseh analitičnih korakov in določitve vmesnih ciljev, je do začetka leta 2023 potrebno pripraviti podnebno zavezo: v njej pojasnimo katere ukrepe bomo sprejeli za uresničitev začasnih in dolgoročnih zavez. Podrobneje se določi zlasti kratkoročne in srednjeročne zaveze. Obvezno se določi tudi korake za njihovo dosego.

#7

Na podlagi razumevanja stanja je potrebno v letu po sprejemu podnebne zaveze (2023) pripraviti akcijski načrt za doseganje (neto) ničelne vrednosti v skladu z doseganjem vmesnih ciljev in z namenom takojšnjega ukrepanja.

#8

Hkrati je od leta 2024 vsaj enkrat letno potrebno javno poročamo o napredku pri doseganju vmesnih in dolgoročnih ciljev ter o sprejetih ukrepih.

Nekaj dodatnih pojasnil in sugestij:

Točki #1 in #2:

Kje začeti analizo za določitev izhodiščnega stanja? V prvem koraku je potrebno **DOLOČITI** trenutni odtis, saj moramo pred sprejemanjem nadaljnjih korakov razumeti, kje smo in kje so priložnosti za izboljšave. Izmeriti je potrebno:

- Porabo energije za stavbe/delovanje predavalnic, seminarjev, ateljejev, delavnic, laboratorijev in pisarn
- Razumevanje vrste uporabljenih virov energije in njihov izvor
- Urnik zasedenosti oz. uporabe objektov
- Potovanja osebja (službena in na delo)
- Poskus vzpostavitve zelenega naročanja pri nabavi opreme, materiala ... (pripravi se tudi evidenco nabav)
- Upravljanje s stavbami (npr. čiščenje in ravnanje z odpadki)

Vsebinsko-finančni vidiki vezani na pedagoško, raziskovalno in strokovno delo:

- Preusmeritev in pridobitev sredstev za akcijsko usmerjene raziskave iz tematskih področij podnebnih sprememb ter krepitev veščin in kompetenc na področju podnebnih sprememb in krožnega gospodarstva.
- Povečanje obsega trajnostnih vsebin v učnih načrtih in drugih študijskih programih z namenom ozaveščanja skupnosti.

Pomembno: Pri določanju ciljev se je potrebno izogibati samovoljnim delitvam. Kot so opredelili avtorji knjige *Beyond Net Zero*: »Pri ustvarjanju vrednosti ali etičnem ravnanju se običajno razlikuje med okoljskimi in družbenimi pristopi. Dejstvo pa je, da sta oba neločljivo povezana. Lažna dihotomija zgolj ovira našo sposobnost sistemskega razmišljanja.«

Ko sprejemamo ukrepe, je potrebno slediti naslednji hierarhiji odločanja:

1. **IZOGIBANJE**

/ Najučinkovitejši način za preprečevanje vpliva na okolje je, da se popolnoma izognemo nepotrebnim porabi in dejavnostim.

2. **ZMANJŠEVANJE**

/ Naslednji najboljši način za zmanjšanje vpliva na okolje, je zmanjšanje porabe.

3. **NADOMESTITEV**

/ Kadar zmanjšanje porabe ni mogoče ali ni dovolj učinkovita, je treba razmisliti o nadomestitvi.

4. **IZRAVNAVA**

/ Zadnja možnost mora biti izravnava odtisa (npr. s sajenjem dreves ali vplačilom ogljične izravnave). Pri temu koraku je potrebno upoštevati, da je izravnava metoda zgolj za upoštevanje emisij, ki se jim z obstoječo tehnologijo ali rešitvami nikakor ne moremo izogniti, in ne zanesljivo sredstvo za zmanjšanje emisij tona za tona ali izgovor za nadaljevanje običajnega poslovanja.

Točki #5 in #6:

Kaj so prvi možni koraki?

Koraki so povzeti od Goldsmiths univerze in Muzeja za oblikovanje v Londonu.

(Vse se obvezno ustrezno uskladi glede na rezultate analize in dejanskega stanja in možnosti na UL ALUO.)

Poraba energije za stavbe/delovanje predavalnic, seminarjev, ateljejev, delavnic, laboratorijev in pisarn:

- Najbolj nujno je zmanjšati porabo energije: nujno je potrebno najti načine za prehod na obnovljive vire energije. Kjer je mogoče se naj zamenja vse stavbne sisteme na fosilna goriva (npr. ogrevanje prostorov in vode na zemeljski plin) z električnimi sistemi, ki se napajajo iz obnovljivih virov energije na kraju samem ali zunaj njega ali iz električnega omrežja brez ogljika.
- Izboljšana učinkovitost stavb: kjer je mogoče se naj izboljša izolacijo sten, streh in oken. Razmislite tudi o možnostih prenove strehe v zeleno streho, za zagotovite zadrževanje vode, boljšo kakovost vode in zraka ter zmanjšate porabo energije. (Če ne prej, vsaj morda pri novi gradnji?)
- Obratovalna energija: kjer je mogoče, se naj zmanjša količino energije (npr. z ugašanjem naprav, kadar niso v uporabi), ki jo stavba porabi za ogrevanje, hlajenje, prezračevanje, razsvetljava, opremo in naprave, z nadgradnjo ogrevalnih in hladilnih sistemov. Posodobi se naj tudi razsvetljava v smeri prehoda na LED in namestitvijo senzorjev gibanja.
- Znižajte temperaturo zraka z zasenčenjem sten in dvorišč z rastlinjem (zasenčene stene in površine so lahko za 11–25 °C hladnejše od nezasenčenih površin).

Potovanja osebja (službena in na delo):

Poslovna potovanja:

- Kot prvo možnost potovanja je potrebno izbrati potovanje z vlakom. Letalo pride v poštev le, če je čas potovanja z vlakom predolg ali pretirano drag.
- Kadar je letalo edina izvedljiva možnost, se naj odgovori na naslednja vprašanja: Ali boste za svoje potovanje dobili največjo vrednost? Ali lahko to potovanje združite z drugimi dejavnostmi, da bi preprečili še eno potovanje v prihodnosti? Ali se lahko udeležite drugega dogodka za sodelavca, da mu ne bi bilo treba leteti?

Prihod na delovno mesto:

- Zaposlene se naj spodbuja, da na delovno mesto prihajajo peš, s kolesom ali javnim prevozom ali delijo prevoze z drugimi (sopotništvo).

Voda

- Zmanjšajte porabo vode.
- Uporabljajte vodo iz pipe namesto ustekleničene.
- Namestite tehnologijo za varčevanje z vodo, tj. stranišča, posodobljena s tehnologijo in napravami za varčevanje z vodo.
- Namestite rezervoar za deževnico za zalivanje zelenih površin v okolici.

- Najdite načine zajemanje in ponovne uporabe sive in/ali črne vode. (Siva voda je gospodinjska odpadna voda, ki nastaja v gospodinjstvih ali poslovnih stavbah brez fekalnega onesnaženja, govorimo torej o vseh virih vode, razen odpadne vode iz stranišč. Črna voda je odpadna voda iz stranišč. Glej: https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/Technologies_ForWeb.pdf)
- Pri čiščenju se izogibajte okolju škodljivim detergentom, kot so 1,4-dioksan, natrijev lavret sulfat, belilo in formaldehid. Poiščite izdelke z znaki za okolju manj škodljive izdelke ali certifikat ekološke oznake.

Odpadki:

- Preprečevanje nastajanja odpadkov in ponovna uporaba naj postaneta prednostna naloga.
- Ne uporabljajte plastike za enkratno uporabo (skodelic, pribora, vrečk, vrečk za smeti itd.).
- Spodbujajte sistemske rešitve zaprte zanke / krožnega gospodarstva (popolni sistem kroženja).
- Ujemite vse kompostljive snovi in jih ustrezno odložite (na lastni kompostnik ali v biološke odpadke).
- Reciklabilnih odpadkov ne odlagajte v mešane odpadke.
- Zmanjšajte, ponovno uporabite in reciklirajte odpadke, ki nastajajo pri gradnji, prenovi in rušenju objektov.
- Sodelujte s podobno mislečimi akademijami, fakultetami, izobraževalnimi ustanovami ter drugimi prizorišči: vzpostavite izmenjavo in ponovno uporabite vire.
- Ob vsem naštetem se naj ne pozabi na zlato pravilo: Najučinkovitejši način za zmanjšanje količine odpadkov je, da jih sploh ne ustvarjamo.

Kaj še sledi: učinkovitost upravljanja in administracije; IKT (digitalna in elektronska oprema ter spletno delovanje/pojavljanje); tiskovine ... ter točke, ki jih bo še pokazala analiza.

Pomembno: V sodelovanje je potrebno vključiti vse službe in oddelke Akademije za likovno umetnost in oblikovanje. Vključi se jih v vse faze načrtovanja in izvedbe trajnostnega prehoda. Priporočljivo je, da se pripravi nov program usposabljanja, ki bo zaposlenim omogočil, da postanejo podnebno (okoljsko) pismeni. Prvo takšno izobraževanje je bilo s strani strokovnjakov iz Umanotere izvedeno 21. 12. 2022. Naslednje izobraževanje bo 18. 1. 2023.

Pripravila: Barbara Predan

Verzija dokumenta: 3

december 2022